

Tierps kommun

Rektorn vid Hållnäs skola

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Hållnäs skola
i Tierps kommun

Tillsyn i Hållnäs skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Tierps kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Hållnäs skola besöktes av Skolinspektionen den 4 februari 2014.

Fakta om skolenheten

Hållnäs skola är en kommunal skola i Tierps kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass och grundskola årskurs 1-6 samt fritidshem. Skolan hade vid tillsynstillfället 50 elever varav 4 är inskrivna i förskoleklass. Eleverna i grundskolan är indelade i tre klasser: årskurs 1, 2-3 samt 4-6. Hållnäs skola ingår tillsammans med Ol Anderssskolan och Björkängsskolan i rektorsområde 4. Fritidshem bedöms i separata beslut avseende hela kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter.

Skolans ledningsgrupp består av rektorn och två biträdande rektorer. De ansvarar tillsammans också för rektorsområdets två övriga kommunala skolor. Rektorn tillträdde sin tjänst i oktober 2013.

Kunskapsresultat

På grund av det låga antalet elever i årskurs 3 och 6 vid Hållnäs skola finns inga uppgifter om elevernas kunskapsresultat i Skolverkets statistik. Skolinspektionen redovisar inte heller skolans uppgifter med exakta andelar i procent, då det skulle kunna möjliggöra identifiering av enskilda elever.

Årskurs 3

Enligt skolans egna uppgifter för vårterminen 2013 uppnådde samtliga elever vid Hållnäs skola kunskapskraven i svenska, matematik, samhällsorienterande respektive naturorienterande ämnen i årskurs 3. I de nationella ämnesproven nådde enligt skolans uppgifter samtliga elever kravnivån på samtliga delprov i matematik, vilket är högre än genomsnittet för hela riket (68 procent). I ämnesproven i svenska nådde ungefär hälften av eleverna kravnivån på samtliga delprov vilket är lägre än genomsnittet för hela riket (78 procent).

Årskurs 6

Enligt skolans uppgifter för vårterminen 2013 uppnådde samtliga elever i årskurs 6 kunskapskraven i alla ämnen utom i engelska och svenska.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att verksamheten vid Hållnäs skola uppfyller de flesta av författningarnas krav på flera områden, exempelvis när det gäller bedömning och betygssättning, systematiskt kvalitetsarbete samt det pedagogiska ledarskapet. Såväl elever som lärare uppger att det är en trygg skola med väl fungerande rutiner som gör att arbetet fungerar smidigt. Under tillsynen framkommer vidare att eleverna får möta olika arbetssätt och ges möjlighet till både formellt och informellt inflytande, att undervisningen anpassas efter elevernas förutsättningar och behov, att lärarna visar tilltro till elevernas förmåga och klargör målen med utbildningen, samt att rektorn har god kunskap om verksamheten.

När det gäller kunskapsresultaten framstår de överlag som goda, dock finns ämnen (svenska och engelska) där eleverna har vissa svårigheter att nå kunskapskraven. Lärarna har identifierat flera av elevernas svårigheter och arbetar medvetet för att ge dem rätt stöd. Vid tillsynen har dock framkommit brister i utformningen av de åtgärdsprogram som upprättas när en elev behöver särskilt stöd, där elevernas behov ibland är otydligt beskrivna och det inte heller konkret framgår hur de planerade åtgärderna ska utvärderas. Tillsynen visar också att eleverna behöver få tillgång till kurator och skolpsykolog då eleverna på Hållnäs skola inte har tillgång till dessa kompetenser i enlighet med författningarnas krav. Såväl arbetet med åtgärdsprogram som tillgång till elevhälsans kompetenser är faktorer som kan ha effekt på elevernas måluppfyllelse i de olika ämnena.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Tierps kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 5 juni 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Tierps kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att det i de åtgärdsprogram som utarbetas tydligt anges vilka elevens behov är, vilken omfattning åtgärderna ska ha samt hur de ska följas upp och utvärderas.
- Se till att rektorn fattar beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav.

Motivering

Arbetet med åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Programmet skall beslutas av rektorn. Enligt Skolverkets allmänna råd om arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd (SKOLFS 2013:8) bör den som ansvarar för åtgärdsprogrammet kontinuerligt följa upp och utvärdera om åtgärderna utgör ett tillräckligt stöd för eleven, eller om andra eller kompletterande åtgärder behöver vidtas.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av de åtgärdsprogram som har upprättats vid Hållnäs skola. Dessa uppfyller endast i viss utsträckning författningarnas krav. I vissa fall beskrivs inte elevens behov. Istället beskrivs hur elevens svårigheter visar sig, exempelvis "har svårt att läsa av socialt samspel", "Turtagning, svårt att samarbeta", "svårt med förändringar" och "manipulativt eller hotfullt beteende som är svårt för vuxna och andra elever att förutsäga". Vissa exempel handlar snarare om en värdering av elevens egenskaper och personlighet: "låg motivation och uthållighet", "saknar ibland spärrar", "ojämn förmåga att prestera, beroende på dagsform" och "är explosiv och kan bli våldsam". De åtgärder som föreslås är ofta beskrivna på ett konkret och begripligt sätt, och det framgår tydligt vem i skolan som är ansvarig för respektive åtgärd. Däremot framgår det inte vilken omfattning åtgärderna kommer att ha, vilket innebär att det blir svårt att utvärdera i vilken grad de har genomförts som det var tänkt och om de utgör ett tillräckligt stöd för eleven. Det står exempelvis:

”Träna avkodn/läshast Mg-programmet” och ”Ge A möjligheter att i lugn och ro arbeta med läs- och skrivövningar, viss tid i studio tillsammans med assistent”. Dessutom saknas en beskrivning av hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Exempelvis står det endast: ”Elevkonferens”, ”Uppföljning tillsammans med lärare, assistent och fosterföräldrar” eller ”Handledningssamtal lärare, assistent och specialpedagog” – även i de fall då åtgärderna handlar om mätbara insatser som läs- och skrivövningar, exempelvis att träna avkodning och läshastighet.

Beslut om anpassad studiegång

Enligt skollagen får ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i särskild undervisningsgrupp om det finns särskilda skäl. Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) även göras. Enligt skollagen ansvarar rektorn för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår att rektorn i Hållnäs skola fattar beslut om anpassad studiegång. Beslutet är inte utformat så att det tydligt framgår vilka ämnen som eleven inte studerar. Av beslutet framgår inte heller hur länge eleven ska ha anpassad studiegång. Ett beslut om anpassad studiegång är en ingripande åtgärd i en elevs rätt till utbildning och begränsar elevens kunskapsutveckling och behöver omprövas kontinuerligt, varför beslutet behöver ange omfattning och längd.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens tillsyn att det finns brister i skolans arbete med åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Tierps kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 9 och 12 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Tierps kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att det för eleverna finns tillgång till kurator och psykolog samt organisera och använda elevhälsan så att den ges förutsättningar att uppfylla skollagens krav att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

I Hållnäs skola finns elevhälsa med tillgång till skolläkare, skolsköterska och specialpedagog. Dock saknas tillgång till kurator och skolpsykolog i enlighet med författningskraven.

Enligt representanter för elevhälsan har kurators- och psykologfunktionen köpts in, dock inte i tillräcklig omfattning. Lärarna och elevhälsans representanter uppger att eleverna har saknat tillgång till kurator för exempelvis samtalsstöd sedan höstterminen 2012. Det har enligt de intervjuade lärarna inneburit att skolsköterskan istället har fått ta en del samtal, eller att man har hänvisat eleverna till en barn- och ungdomspsykiatrisk mottagning. Rektorn uppger vid tillsynsbesöket att hon har anställt en kurator som tillträder sin tjänst den 1 mars 2014.

Enligt representanter för elevhälsan har skolpsykolog köpts in för utredningar och viss handledning. De har dock saknat psykologkompetensen för bland annat handledning och rådgivning om exempelvis neuropsykiatriska funktionshinder. Enligt rektorn behöver både kuratorn och psykologen även vara delaktiga i ett förebyggande elevhälsoarbete på ett sätt som inte kan tillgodoses i dagsläget. Rektorn uppger i samband med faktakontrollen att hon har anställt en psykolog som tillträder sin tjänst den 1 mars 2014.

Av utredningen framgår att eleverna vid tillsynsbesöket inte i tillräcklig utsträckning har tillgång till kurator och skolpsykolog, samt att dessa funktioner inte deltar i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Tierps kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Sture Löf.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Åsa Liljekvist
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.